

22. Lavrenov S. Ja. Sovetskij Sojuz v lokal'nyh vojnah i konfliktah / S. Ja. Lavrenov, I. M. Popov. – M.: OOO «Izdatel'stvo ACT»; OOO «Izdatel'stvo Astrel'», 2003. – 447 s.
23. Radianska Ukraina. – 1959. – №217–226.
24. Pocock Chris. The U – 2 Spyplane: Toward the Unknown, A New History of the Early Years. – Atglen, PA: Schiffer Military History, 2000. – 288 p.
25. Radianska Ukraina. – 1960. – №104. – 6 s.
26. Böcker Anita. Regulation of Migration: International Experiences, Het Spinhuis, 1998. – Social. – 279 p.
27. Closed Borders: The Contemporary Assault on Freedom of Movement. Front Cover. Alan Dowty. Yale University Press, Jan 1, 1989. – History. – 270 p.
28. Pravda Ukrainy. – 1961. – №157. – 4 s.
29. Lavrenov S. Ja., Popov I. M. Dyhanie «gorjachej» vojny v Evrope, 1958–1962 gg. // Sovetskij Sojuz v lokal'nyh vojnah i konfliktah. – M.: Astrel', 2003. – S.186–212.
30. Pravda Ukrainy. – 1960. – №193. – 4 s.
31. Jim Hershberg (Spring 1995). «Anatomy of a Controversy: Anatoly F. Dobrynin's Meeting With Robert F. Kennedy, Saturday, 27 October 1962». – [Elektronij resurs]. – Retrieved May 29, 2012. – Rezhim dostupu do statii: http://nsarchive.gwu.edu/nsa/cuba_mis_cri/moment.htm.
32. Pravda Ukrainy. – 1962. – №232–256.
33. Radianska Ukraina. – 1963. – №20. – 4 s.

Iarlykova O. A., postgraduate student of the Department of the Slavs History, Donetsk National University (Ukraine, Vinnitsa), soulsilverstory@gmail.com

Influence of Soviet foreign policy on the formation of the image of the «West» in print media of the Ukrainian SSR 1953–1964 years

The author of this article has set a goal to explore the connection between Soviet foreign policy 1953–1964 years and the formation of a new concept of an «external enemy» and to determine the features of the formation of the «West» image in print media of the Ukrainian SSR 1953–1964 years. Investigated the specificity of relations between the USSR and the countries of the capitalist system, researched the impact of international developments on the formation of the image of the «West» in the information space of the USSR 1953–1964 years.

From a historical position using modern methods of content and event analysis, the author studied the considerable array of Soviet press, highlighted the major periods of the formation of a new way «external enemy's» representation, the specifics of its implementation in the consciousness of the Soviet reader. Through the analysis of repeated words markers and key visual images was defined information sense, which invested in the concept. Highlighted its characteristic features, it is determined what information load included concept, its main associations. The result of the research was to determine the specificity of the perception's formation of the «West» in the minds of the Soviet reader and identify major stamps associations characterizing the new image.

Keywords: the «West», ideology, international relations, media, newspapers.

Ярлыкova A. A., аспирантка кафедри історії славян, Донецький національний університет (Україна, Вінниця), soulsilverstory@gmail.com

Влияние советской внешней политики на формирование образа «Запада» в печатных СМИ УССР 1953–1964 гг.

Автор данной статьи поставил цель проследить связь советской внешней политики 1953–1964 гг. с формированием нового понятия «внешнего врага» и определить особенности формирования образа «Запада» в печатных СМИ УССР 1953–1964 гг. Рассмотрена специфика взаимоотношений между СССР и странами капиталистического строя, исследовано влияние международных событий на формирование образа «Запада» в информационном пространстве УССР 1953–1964 гг. С исторической позиции с помощью современных методов контент и ивент-анализа, автор рассмотрела значительный массив советской прессы, определила особенности внедрения образа «Запада» в сознание советского читателя. За счет анализа повторяющихся слов-маркеров и ключевых визуальных изображений, определено какую информационную нагрузку вкладывалось в понятие. Прослежено, как влияла внешнеполитическая позиция советской власти на изменения в образе «Запада». Результатом проведенного исследования стало определение специфики формирования четкого восприятия «Запада» в сознании советского читателя и выделение основных штампов-ассоциаций, характеризующие новый образ.

Ключевые слова: «Запад», идеология, международные отношения, СМИ, газеты.

* * *

УДК 327

Гергель Ю. В.,
аспірантка кафедри історії, Київський славистичний
університет (Україна, Київ), gergel_yulia@ukr.net

УКРАЇНСЬКО–ЛІВАНСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ГУМАНІТАРНІЙ ГАЛУЗІ (ОСВІТА, КУЛЬТУРА, НАУКА) В 1990–Х – 2011 РОКАХ

На основі архівних матеріалів МЗС України зроблено спробу проаналізувати та охарактеризувати стан українсько–ліванського співробітництва в гуманітарній сфері у 1990–х – 2011 рр. Автор характеризує стан договірно–правової бази гуманітарного співробітництва, його основні форми та перспективи розвитку, а також робить висновок щодо невикористаних можливостей взаємодії на вказаному напрямку. У статті особливо підкреслюється, що Україна має значний досвід організації навчання ліванських студентів в українських вищих навчальних закладах. Висвітлюючи міжкультурну взаємодію, автор звертає особливу увагу на роль культурних центрів для підтримання належного рівня співпраці у галузі культури.

Ключові слова: освіта, культура, співпраця, договірно–правова база, культурний центр, Україна, Ліван.

Поширеною є думка про те, що традиційні відносини у культурно–гуманітарній сфері між Україною та Ліваном були започатковані в радянський період, особливо у 70–80–і роки ХХ–го ст., коли у вищих навчальних закладах нашої держави тисячі громадян зазначеної країни отримали освіту за різними спеціальностями, серед яких медичні, інженерні, технічні. Втім, автор вважає, що реальну реперну точку культурно–гуманітарної взаємодії варто пов'язувати із такими іменами як Агатангел Кримський та Михайло Нуайме [12, с. 169].

В українській історіографії українсько–ліванське співробітництво в гуманітарній галузі (освіта, культура, наука), як і дослідження співробітництва нашої держави з країнами Близького Сходу у вказаній сфері, наразі не стало предметом ґрунтовних досліджень. Разом з тим, варто відзначити окремі праці та статті дослідника українсько–арабських відносин Д. І. Серова, у яких автор виокремлює гуманітарний чинник як важливу передумову не лише українсько–ліванського співробітництва в політичній та економічній галузях, але й і як одну з реперних точок співпраці з іншими арабськими державами [1; 2]. Водночас серед арабських авторів, які також вказували на те, що наявність гуманітарних зв'язків стала важливою складовою налагодження співробітництва незалежної Української держави з Ліваном та арабськими державами загалом, варто згадати такі імена як Салим Сухейль Хамаде та Аммар Хусні Мехди [3; 4, с. 116–119].

У зв'язку з цим, основним джерелом інформації для авторки стали матеріали, що містяться у справах Фонду закордонних установ (Опис 146) та Фонду міжнародних договорів Галузевого державного архіву МЗС України.

Враховуючи вищевикладене, метою статті є спроба проаналізувати, охарактеризувати та відтворити цілісну картину українсько–ліванського співробітництва у галузі освіти, культури та науки у досліджуваний період.

Співробітництво у галузі вищої освіти та підготовки кадрів традиційно стало ключовою складовою взаємодії України та Лівану у гуманітарній сфері й відбувається в рамках Угоди між КМ України і Урядом Лівану про співробітництво в галузі освіти і наукових досліджень, яка була підписана 22 квітня 2002 р. у ході візиту президента України Л. Кучми до Лівану [8, арк. 1–2].

Україна має значний досвід організації навчання ліванських студентів в українських вищих навчальних закладах. З часів існування СРСР в Україні пройшли

навчання тисячі ліванських громадян (80% ліванських випускників радянських вузів є випускниками вузів України), при цьому основні спеціальності залишаються фактично незмінними – медичні, інженерні, технічні. Підготовка фахівців для Республіки Ліван в Україні розпочалася ще в 1961 р. і станом на 2004 р. навчальні заклади України підготували для Ліванської Республіки понад 4 тис. фахівців [11, с. 232].

9–14 жовтня 2002 р. відбувся офіційний візит до Лівану української делегації на чолі з міністром освіти і науки України В. Кременем, під час якого була парафрована угода про співробітництво в галузі науки і технологій [5, арк. 16]. 14–17 червня 2004 р. на запрошення Міністерства освіти і науки України у Києві з офіційним візитом перебував міністр виховання та вищої освіти Лівану Самір Джіср з метою ознайомлення з системою вищої освіти України та визначення пріоритетних напрямків подальшого співробітництва між нашими країнами.

Необхідно зауважити, що одним з основних напрямів науково-технічного співробітництва між Україною та Ліваном є налагодження прямих зв'язків між вищими навчальними закладами двох держав. Так, 30 жовтня – 2 листопада 2000 р. у Лівані з робочим візитом перебував директор Центру міжнародних досліджень Одеського національного університету В. Дубовик. У ході зустрічей були підписані угоди про співпрацю між Інститутом соціальних наук ОНУ та ліванськими науково-дослідними навчальними закладами, зокрема з Центром дослідження арабської єдності та Центром палестинських досліджень [7, арк. 56].

Загалом впродовж досліджуваного періоду було укладено низку інших договорів про співпрацю на рівні вищих навчальних закладів (жовтень 2010 р. – Угода про співробітництво між Американським університетом науки і технологій (м. Бейрут) та Національним університетом «Львівська політехніка»; 11 квітня 2011 р. – Угода про співробітництво між Запорізьким національним технічним університетом та університетом «Баламанд») [10].

Про те, що підготовка ліванських громадян в українських вузах розпочалася ще за радянських часів, добре пам'ятають вихідці з Лівану. Так, коли 5–11 квітня 2011 р. у Бейруті відбувалася 7–ма Всеарабська зустріч випускників вищих навчальних закладів СРСР (країн СНД), до української делегації (участь у заході брало посольство України в Лівані) було прикуто особливу увагу, оскільки саме українські вузи закінчувало майже 80% ліванців, які навчалися в СРСР. У зв'язку із цим 11 квітня в офісі Ліванської Асоціації випускників ВНЗ СРСР за участю посла України в Лівані В. Ковалю відбулася зустріч нашої делегації з випускниками українських вузів, які виступили з ініціативою створення в Лівані Асоціації випускників українських ВНЗ і за результатами зустрічі був створений організаційний комітет майбутньої асоціації з числа випускників вузів України.

Важливою складовою гуманітарного співробітництва між Україною та Ліваном є співпраця в сфері культури, яка відбувається на основі Угоди про співробітництво в сфері культури між КМУ та Урядом Лівану від 8 липня 2003 р. [9, арк. 1–2]. Разом з тим, ознайомитися з надбаннями українського мистецтва та культури мешканці Лівану мали можливість ще задовго до оформлення договірно-правової бази.

Так, у грудні 1997 р. у ліванській столиці м. Бейрут відбулися гастролі київського Національного театру опери та балету ім. Т. Г. Шевченка. Для участі у заходах, передбачених гастролями, ліванською стороною було запрошено тогочасного міністра культури та мистецтв України Д. Остапенка. Так, у листі-запрошенні міністр культури та вищої освіти Лівану Фаузі Хубейш наголошував, що візит української сторони надасть істотного імпульсу українсько-ліванському культурному співробітництву, а проведені у ході візиту зустрічі та переговори матимуть взаємну користь для обох країн. При цьому варто зазначити, що, анонсуєчи вказану подію, концертно-виставковий центр «Форум де Бейрут» повідомляв, що гастролі є основною подією в культурному житті Лівану у грудні 1997 р. [6, арк. 13].

Не менш насиченим виявився і 1999 р., коли 22 листопада з нагоди Дня незалежності Лівану у Бейруті та інших ліванських містах відбулася низка виступів українських мистецьких колективів, при цьому заходи відбувалися під патронатом першої леді Лівану Андре Лахуд.

23 лютого – 26 березня 2000 р. у Бейруті відбувся престижний міжнародний фестиваль музичного та вокального мистецтва «Аль Бустан», у якому взяв участь український піаніст В. Самошко. Йому була надана честь відкрити фестиваль своєю надзвичайно складною і насиченою програмою. ЗМІ Лівану опублікували численні схвальні відгуки про виступ талановитого митця, назвавши його тріумфом українського піаніста-віртуоза. Зокрема, газета «Аль-Мустакбаль» писала, що «Віталій Самошко постав справжнім чарівником, в грі якого поєдналися надзвичайні майстерність і досконалість з вибуховими пристрастями і зворушливою романтикою» [7, арк. 14].

У березні 2000 р. у Лівані відбулися гастролі Львівського державного академічного театру опери та балету на ім. І. Франка – перший виступ театру в арабській країні за 100 років його існування. В рамках гастролей у Бейруті перебували 140 львівських митців на чолі з директором театру Тадеєм Сдером. Всього відбулося три вистави, при цьому прем'єру відвідала перша леді Лівану Андре Лахуд, яка високо оцінила мистецтво українських артистів. Велику увагу виступам українських митців приділили ліванські мас-медіа та мистецтвознавці, які одностайно назвали львівську інтерпретацію «Кармен» творчим досягненням високого гатунку [7, арк. 30].

У подальшому впродовж 2009–2011 рр. у Лівані неодноразово перебували з виступами українські дитячі творчі колективи, зокрема, молодша група Ансамблю ім. П. Вірського, спортивно-хореографічний ансамбль «Візінова», ансамбль «Кияночка», артисти Київського цирку [10].

Вагомим та ефективним інструментом у справі популяризації та просування української культури та традицій як в усьому світі, так і в Лівані зокрема, є функціонування культурних центрів. Перші спроби започаткування острівця української культури в Лівані датуються 1997 р., коли директор ліванської туристичної компанії «Аль-Хорр» Хасан Аль-Хорр звернувся до української дипломатичної місії в Бейруті з пропозицією щодо відкриття під егідою посольства постійно діючого культурного центру України в Лівані.

У своєму листі-пропозиції наголошував, що Україну та Ліван пов'язують історично усталені зв'язки,

оскільки тисячі ліванців навчалися та продовжують навчатися в українських вузах і разом зі знаннями отримують та назавжди зберігають культуру українського народу. У зв'язку з цим він наголошував, що існуючий культурний обмін потрібно не лише розширювати, але й урізноманітнювати, чому й сприятиме створення українського культурного центру в Лівані.

У своїх пропозиціях Хасан Аль-Хорр окреслював такі головні функції центру: поглиблення культурних зв'язків шляхом організації вивчення української мови в Лівані для абітурієнтів, які бажають продовжити навчання у вишах України; впорядкування відносин між компаніями, що займаються направленням студентів на навчання в Україну, та власне студентами, а також контроль за виконанням контрактів, що укладаються між ними; організація спортивних змагань; молодіжний обмін у галузі культури; направлення молоді для навчання в Україні під контролем центру.

Втім, передбачалося, що центр являтиме собою прибуткову організацію, адміністративне управління роботою центру вестиме компанія, а у разі його успішної діяльності можливе відрахування частини прибутків від роботи на потреби посольства. На думку автора, саме адміністративно-фінансовий аспект і перешкодив реалізації вищезазначеного проекту, оскільки фактично керівництво установою та визначення змісту її діяльності здійснювалося б ліванською стороною [6, арк. 5–6].

Відтак знадобилося 13 років, щоб лише 31 жовтня 2010 р. у Бейруті відбулося урочисте відкриття «Українського культурного центру» – громадської неурядової організації, створеної за ініціативи наших співвітчизників у Лівані та за сприяння посольства. Засновниками центру стали дві українсько-ліванські родини – Алі та Юлії Хамаде й Джосеф та Анна Аль-Хурі. Офіційно задекларованими цілями діяльності організації є: сприяння міжкультурній обізнаності та спілкуванню між ліванським та слов'янськими народами шляхом мистецьких контактів, туризму та освіти; надання допомоги іммігрантам; організація мовних курсів; організація і участь у мультикультурних, соціальних і освітніх заходів та ін. [13].

Таким чином, між Україною та Ліваном у досліджуваній період була сформована цілком достатня для повноцінного розвитку двосторонньої взаємодії у культурно-гуманітарній та науково-освітній сферах договірно-правова база. Разом з тим, невіршеним залишилося питання нормативного оформлення процедури визнання дипломів про вищу освіту та присвоєння наукових ступенів та вчених звань. Характеризуючи важливість співробітництва в освітній галузі, варто наголосити, що навчання іноземних громадян, зокрема й Лівану, в Україні було і залишається суттєвим джерелом валютних надходжень до бюджету України.

В свою чергу культурне співробітництво між Україною та Ліваном має на меті, з одного боку – популяризувати надбання української культури, культурної спадщини та традицій, а з іншого – ознайомити українських громадян із величною культурою Арабського Сходу. Втім, незважаючи на різноманіття контактів між Україною та Ліваном у гуманітарній сфері, необхідно констатувати значну диспропорцію в сфері міжкультурної взаємодії (зокрема, у частині обміну виступами творчих колективів).

Відтак, перспективними напрямками співпраці в гуманітарній галузі залишатимуться: активізація стосунків

у галузі вищої, середньої та професійної освіти; зміцнення контактів між вищими учбовими закладами України, в т.ч. обмін викладачами та студентами; розширення зв'язків між спортивними організаціями та установами фізичного виховання двох країн; поглиблення співробітництва у сфері міжнародного туристичного бізнесу; встановлення прямих контактів та взаємний обмін між творчими та музичними колективами двох країн, активізація співпраці між кіномитцями.

Список використаних джерел

1. Серов Д. І. Становлення та розвиток політичних і економічних відносин України з країнами Арабського Сходу (1990–ті рр. – початок XXI ст.). Автореф. дис... канд. іст. наук. – О., 2006. – 20 с.
2. Серов Д. І. Стан і перспективи України з країнами Леванту (Сирія, Ліван, Йорданія) [Електронний ресурс] / Д. І. Серов // НІСД. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/juli/18.htm>.
3. Хамаде, Салим Сухейль. Ліван – южный сосед Украины / Салим Сухейль Хамаде. – Харьков, 1993. – 79 с.
4. Мехди, Аммар Хусни. Украина–Ливан: развитие отношений и перспективы сотрудничества / Аммар Хусни Мехди // Вісник Київського університету. Міжнародні відносини. – 1997. – Вип.7, Ч.1. – С.116–119.
5. ГДА МЗС України. – Ф.8. – Оп.176 (Сирія). – Спр.25 (113).
6. Там само. – Ф.8. – Оп.146 (Ліван). – Спр.13.
7. Там само. – Ф.8. – Оп.146 (Ліван). – Спр.45 (800).
8. Там само. – Ф.2. – Оп.6. – Спр.2876.
9. Там само. – Ф.2. – Оп.6. – Спр.3442.
10. Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Ліваном / ПУ в Лівані. – Режим доступу: <http://lebanon.mfa.gov.ua/ua/ukraine-lb/culture> (дата звернення: 18.04.16). – Назва з екрану.
11. Тимошенко І. І. Співробітництво України з арабськими країнами в галузі освіти // Україна – Арабський світ. – К., 2004. – С.232.
12. Хоміцька О. Г. Вшанування пам'яті Михаїла Нуайме у Київському національному університеті ім. Т. Шевченка: до 125-річчя від дня народження / О. Г. Хоміцька // Східний світ. – 2015. – №1. – С.169–170.
13. Ukrainian Cultural Center in Lebanon (UCC). The objectives of the assembly / Ukrainian Cultural Center. – Mode of access: <http://www.ucclebanon.org/about-us> (viewed on June 15, 2016). – Title from the screen.

References

1. Sierov D. I. Stanovlennia ta rozvytok politychnykh i ekonomichnykh vidnosyn Ukrainy z krainamy Arabskoho Skhodu (1990-ti rr. – pochatok XXI st.). Avtoref. dys... kand. ist. nauk. – O., 2006. – 20 s.
2. Sierov D. I. Stan i perspektvy Ukrainy z krainamy Levantu (Syriia, Livan, Yordaniia) [Elektronnyi resurs] / D. I. Sierov // NISD. – Rezhym dostupu: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/juli/18.htm>.
3. Hamade, Salim Suhejl'. Livan – yuzhnyj sosod Ukrainy / Salim Suhejl' Hamade. – Har'kov, 1993. – 79 s.
4. Mekhdi, Ammar Husni. Ukraina–Livan: razvitie otnoshenij i perspektivy sotrudnichestva / Ammar Husni Mekhdi // Visnik Kyivs'kogo universitetu. Mizhnarodni vidnosini. – 1997. – Vip.7, Ch.1. – S.116–119.
5. HDA MZS Ukrainy. – F.8. – Op.176 (Syriia). – Spr.25 (113).
6. Tam samo. – F.8. – Op.146 (Livan). – Spr.13.
7. Tam samo. – F.8. – Op.146 (Livan). – Spr.45 (800).
8. Tam samo. – F.2. – Op.6. – Spr.2876.
9. Tam samo. – F.2. – Op.6. – Spr.3442.
10. Kulturno-humanitarne spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu ta Livanom / PU v Livani. – Rezhym dostupu: <http://lebanon.mfa.gov.ua/ua/ukraine-lb/culture> (data zvernennia: 18.04.16). – Nazva z ekranu.
11. Tymoshenko I. I. Spivrobitnytstvo Ukrainy z arabskymy krainamy v haluzi osvity // Ukraina – Arabskyi svit. – K., 2004. – S.232.
12. Khomitska O. H. Vshanuvannia pam'iaty Mykhaila Nuaima u Kyivskomu natsionalnomu universyteti im. T. Shevchenka: do 125-richchia vid dnia narodzhennia / O. H. Khomitska // Sskhidnyi svit. – 2015. – №1. – S.169–170.
13. Ukrainian Cultural Center in Lebanon (UCC). The objectives of the assembly / Ukrainian Cultural Center. – Mode of access: <http://www.ucclebanon.org/about-us> (viewed on June 15, 2016). – Title from the screen.

Gergel Yu. V., PhD student of Department of History at Kyiv Slavonic University (Ukraine, Kyiv), gergel_yulia@ukr.net

Ukrainian–Lebanese cooperation in the humanitarian sphere (education, culture, science) in 1990's – 2011

The article, based on archival material of the MFA of Ukraine, attempted to analyze and characterize the state of Ukrainian–Lebanese cooperation in the humanitarian sphere in 1990's – 2011. The author characterizes the state of the legal framework of humanitarian cooperation, its basic forms and perspectives of development, and concludes on unused opportunities for cooperation in that direction. The article emphasizes that Ukraine has considerable experience of teaching Lebanese students in Ukrainian universities. Giving coverage to intercultural interaction, the author emphasizes the role of cultural centers for maintaining the proper level of cultural cooperation.

Keywords: education, culture, cooperation, legal framework, cultural center, Ukraine, Lebanon.

Гергель Ю. В., аспірантка кафедри історії, Київський слов'янський університет (Україна, Київ), gergel_yulia@ukr.net

Українсько–ліванське співробітництво в гуманітарній сфері (освіта, культура, наука) в 1990–х – 2011 роках

На основе архивных материалов МИД Украины предпринята попытка проанализировать и охарактеризовать состояние украинско–ливанского сотрудничества в гуманитарной сфере в 1990–х – 2011 гг. Автор характеризует состояние договорно–правовой базы гуманитарного сотрудничества, его основные формы и перспективы развития, а также делает вывод относительно неиспользованных возможностей взаимодействия на указанном направлении. В статье особо подчеркивается, что Украина имеет значительный опыт организации обучения ливанских студентов в украинских высших учебных заведениях. Освещая межкультурное взаимодействие, автор обращает особое внимание на роль культурных центров для поддержания надлежащего уровня сотрудничества в области культуры.

Ключевые слова: образование, культура, сотрудничество, договорно–правовая база, культурный центр, Украина, Ливан.

* * *

УДК 94(477)«1924–1940»

Садовник О. В., аспірант кафедри всесвітньої історії, Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського (Україна, Вінниця), sashokodessa@mail.ru

ІСТОРИЧНІ КОРЕНІ ВИНИКНЕННЯ ПРИДНІСТРОВСЬКОГО КОНФЛІКТУ 1989–1992 РР.: МОЛДАВСЬКА АВТОНОМНА РАДЯНСЬКА СОЦІАЛІСТИЧНА РЕСПУБЛІКА У СКЛАДІ УРСР 1924–1940 РР. ЯК ОДНА ІЗ ОСНОВНИХ ПЕРЕДУМОВ КОНФЛІКТУ

Стаття є самостійним науковим дослідженням, присвяченим вивченню актуальних проблем утворення, розвитку, а також ліквідації Молдавської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки у контексті сучасної проблеми Придністров'я.

Метою статті є дослідження особливостей соціально–економічного, політичного та етнокультурного розвитку Молдавської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки як однієї з основних передумов виникнення конфлікту в Придністров'ї у 1989–1992 рр.

Автору вдалося розкрити та систематизувати глибокі історичні корені сучасної проблеми Придністров'я, які сягають 20–40-х рр. ХХ ст., та дійти до висновку, що саме територіальні зміни без урахування етнічного складу населення заклали передумови Придністровської проблеми, яка і сьогодні залишається далекою до вирішення.

Ключові слова: МАРСР, історіографія, адміністративні зміни, Придністровська проблема, МРСР.

Українсько–молдавське порубіжжя є надзвичайно цікавим та мало вивченим історико–етнографічним регіоном. На лівобережжі Дністра із давніх часів проживали представники двох сусідніх народів – українського та молдавського, що доповнювали та збагачували один одного.

На початку 90–х рр. ХХ ст. коли на території СРСР розпочався процес виникнення незалежних держав, на лівобережжі Дністра виникла Придністровська

Молдавська Республіка. Особливе місце в історії Придністров'я займає Молдавська Автономна Радянська Соціалістична Республіка, що існувала у складі УРСР із 1924 до 1940 року. Її утворення призвело до значних змін адміністративно–територіального устрою в регіоні та заклало передумови сучасної проблеми Придністров'я.

Питання пов'язані із утворенням МАРСР в різних аспектах досліджували радянські вчені. Зокрема, у праці С. Афтенюка [1] характеризуються політичні передумови утворення Автономної Республіки. Процес утворення Молдавської АРСР досліджувався у монографії Б. Віленського [2]. Із істориків Молдови відмітимо монографію А. Репіди [3], в якій досліджуються історичні передумови утворення Республіки.

Після розпаду СРСР та утворення на його території незалежних держав виникли передумови для об'єктивного дослідження історії Молдавської Автономної Республіки. Одним із перших таку спробу здійснив В. Бочко [4]. Окремі аспекти історії МАРСР вивчають історики самопроголошеної Придністровської Молдавської Республіки [5]. Однак, багато проблем розглядаються ними тенденційно, це стосується зокрема місця і ролі молдавського населення Придністров'я в утворенні Молдавської Автономної Республіки.

Більшовицький переворот у жовтні 1917 р. та окупація Бессарабії Румунією підняли значення Придністров'я на Балканському геополітичному напрямку. В роки громадянської війни запеклу боротьбу за ці території вела українська Центральна Рада, бессарабський «Сфатул церій» (Крайова Рада), а також війська білогвардійців та більшовиків. Після проголошення в Кишиневі 2 грудня 1917 р. Молдавської демократичної республіки її керівництво на чолі з «Сфатул церій» робило активні спроби приєднати до неї і Придністров'я. 17 грудня 1917 р. в Тирасполі відкрився Конгрес молдаван України, у його роботі взяли участь близько 100 делегатів від Придністров'я, Одещини та Буковини. Делегація що прибула на Конгрес з Кишинева на чолі з віце–головою «Сфатул церій» П. Халіпою прагнула надати йому націоналістичного забарвлення. У вітальній промові П. Халіппи відверто звучали антиукраїнські настрої: «Наш народ – народ борців та завойовників. Ви йдете попереду свого народу на Схід, щоб захопити землі і підкорити народи. Будьте обережні, на вашому шляху народ з яким вам необхідно боротися. Українці жадібні до землі, але ми є господарями цієї землі понад 400 років» [5, с. 71]. Однак, такі заяви не знайшли підтримки у придністровських молдаван.

Після остаточної перемоги більшовицької влади на Півдні України, у відповідності до постанови Всеукраїнського Ревкому від 28 січня 1920 р. Тираспольський повіт було включено до новоствореної Одеської губернії, а у березні 1920 р. до її складу передано і Балтський повіт. На початку березня 1923 р. у зв'язку із ліквідацією повітів і волостей та утворення округ і районів, лівобережні райони Придністров'я входили до складу Одеської та Балтської округ Одеської губернії і Тульчинської округи Подільської губернії [6, с. 69].

Рішення про утворення МАРСР було прийнято на III сесії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету восьмого скликання 12 жовтня 1924 р. в Харкові – тодішній столиці України. Молдавську делегацію на сесії очолювали Г. Старий та П. Кіор–Янакі. Із доповіддю